

BLÅ BOG

Vaclav Klaus

- Vaclav Klaus er født i 1941.
- Uddannet økonom, arbejdede i en lang periode i det kommunistiske Tjekkoslovakiet i nationalbanken.
- 1989: Finansminister.
- 1990: Valgt til formand for Borgerforum, der stod bag Fløjlsrevolutionen.
- 1991: Grundlagde sit eget parti, Det Borgerlige Demokratiske parti, som vandt regeringsmagten i 1992.
- 1992-1997: Premierminister, først i Tjekkoslovakiet. Fra 1993 i Tjekkiet efter delingen af landet.
- 2003: Valgt til præsident efter Vaclav Havel.

Vaclav Klaus mener, at man må skelne mellem Europa og Den Europæiske Union.

Foto: Jens Panduro/POLFOTO

Modsat

mere, harmonisere og lægge alting sammen.«

Så De mener, at der er mindre frihed i EU, fordi nationalstaten er blevet frataget noget af sin suverænitæt?

»Jeg er tilhænger af tværnationalt samarbejde mellem regeringer i EU, men jeg er imod etablering af en overnational centralisering og styring. Når hovedparten af alle beslutninger flyttes til et overnationalt magtcentrum i Bruxelles, så er der alt for langt til frie borgere i Tjekkiet og Danmark. Jeg tror ikke på, at man kan skabe demokrati på et overnationalt niveau. Jeg ser nationalstaten som den optimale ramme for det parlamentariske demokrati. Den har en størrelse, der passer til den demokratiske styreform. Så forsøget på at eliminere nationalstaten og give magten til Bruxelles er et voldsomt anslag mod demokratiet.«

De har sagt, at Tjekkiet i dag er mindre frit end i årene efter kommunismens fald. Hvad mener De med det?

»Jeg vil ikke sige, at Tjekkiet var mere frit i det øjeblik, kommunismen faldt, end i dag – selvfølgelig ikke. Men i forbindelse med vores bestræbelser på at blive medlem af EU måtte vi importere en masse EU-lovgivning, som var betydeligt mindre liberal end det, vi indførte i

ANBEFALING

Litteratur

Vaclav Klaus anbefaler tre bøger om frihedens væsen:

- Friedrich von Hayek: "Vejen til trældom" (1944).
- Ludwig von Mises: "Human Action" (1949).
- Milton Friedman: "Kapitalisme og frihed" (1962).

årene efter kommunismens sammenbrud. Desværre var der ikke noget alternativ, hvis vi ville være et normalt europæisk land, for vi har ikke samme unikke position i Europa som Schweiz.«

Efter østblokkens opløsning var det en udbredt forventning, at de ekskommunistiske landes erfaring ville blive integreret i EU og påvirke holdningen til frihed, til USA og liberale værdier, men jeres erfaring er ikke blevet en del af EU's selvforståelse. Hvorfor ikke? »Det er rigtigt, og jeg er skuffet over resultatet. Det skyldes dels, at Vesteuropa ikke ønskede forandringer, for velfærdsstaten og dens strukturer havde slået dyb rod, dels at Central- og Østeuropa har været dårlige til at sælge budskabet. De fleste toppolitikere på den anden side af det forsvundne jerntæppe ville for enhver pris blive medlem af EU, og det var lettere, hvis de undlod at kriti-

sere den klub, de ønskede at blive optaget i. Det svækkede bestræbelserne på at integrere læren af den kommunistiske erfaring. Østeuropæiske politikere ville være »the good guys«, og Vesteuropa havde held til at skabe en falsk modsætning mellem EU på den ene side og diktatorer som Slobodan Milosevic og Alexander Lukasjenko på den anden. Hvis man ikke var med EU, så var man med diktatorerne, men ingen ønskede jo at være med Milosevic og Lukasjenko. Da tjekkerne i 2003 stemte om medlemskab af EU, opfattede alle det som ja eller nej til landets tilbagevenden til Europa. Det var ikke let på 20 sekunder i tv-nyhederne at forklare forskellen.«

Kapitalismen er under pres efter den internationale finanskrisen. Vil den overleve?

»Den nuværende krise er ikke markedets fejl, den skyldes fejl begået af regeringer, og derfor er løsningen ikke mere indblanding af regeringer, men mindre. Lad mig illustrere det med et billede. Hvis den amerikanske svømmestjerne Michael Phelps blev bundet på hænder og fødder, smidt i vandet og bedt om at svømme, men sank til bunds, ville man så give Phelps skylden for, at han ikke kunne svømme? Nej, og det er den samme situation for markedet.«

Nye toner fra Iran – måske

■ Den iranske præsident, Mahmoud Ahmadinejad, siger, at Iran er åben for at genoptage diskussionen om udveksling af uran med Vesten.

SANNE GRAM

Jyllands-Postens korrespondent

sanne.gram@jp.dk

BEIRUT

Ifølge den iranske præsident, Mahmoud Ahmadinejad, har Iran »intet problem« med at sende beriget uran ud af landet. Hvis hans ord betyder, at Iran er indstillet på at sende 70 pct. af sit lavtberigede uran ud af landet for at få det beriget yderligere i Rusland og Frankrig samt acceptere Vestens betingelser, er det et markant skifte hos den iranske regering.

Men der er stadig mulighed for fortolkning af Ahmadinejads ord. For Ahmadinejad har tidligere sagt, at Iran gerne vil udveksle uran med Vesten for at få brændstof til en medicinsk reaktor, men han har haft stillet flere forskellige krav, som Vesten ikke har kunnet gå med til.

»Vi siger: Vi vil give jer 3,5 pct. beriget uran, og (vi) vil få brændstoffet. Det kan tage fire til fem måneder, før vi modtager brændstoffet,« udtalte Ahmadinejad tirsdag aften på iransk tv.

Iranerne har uran, der er

beriget til 3,5 pct, men det vil være en bekostelig affære for Iran at berige det til de 20 pct., som er nødvendige for at kunne bruge det i den medicinske reaktor. Derfor har Vesten tilbudt at berige det yderligere.

Mens iranerne ville få det nødvendige brændstof, ville Vesten få noget af det iranske uran ud af landet og dermed mindske frykten for, at Iran vil bruge uranet til at udvikle atomvåben.

Uenighed om betingelser

Problemet mellem Iran og FN's atomenergiagentur, IAEA, har været, at man ikke har kunnet blive enige om de praktiske betingelser omkring udvekslingen. Iranerne har tidligere stillet som betingelse, at udvekslingen skal foregå simultant på iransk jord, men det har Vesten afvist. Iranerne har ikke lagt skjul på, at de tvivler på Vestens hensigter og frygter, at Vesten vil tage det iranske uran og ikke levere det tilbage igen. En mistanke, som Ahmadinejad også berørte i tirsdags.

»Hvis vi sender vores berigede uran ud af landet, og de ikke giver os det 20 pct. berigede brændstof til vores reaktor, er vi i stand til at producere det internt i Iran,« sagde han.

Vestlige analytikere har sagt, at der vil være behov for

mere end fire-fem måneder, før det berigede uran kan leveres tilbage til Iran, og så fremt både Vesten og Ahmadinejad står fast på tidsfristerne, kan det være svært at opnå enighed.

Irans udspil kommer på et tidspunkt, da Vesten igen diskuterer nye sanktioner mod Iran på grund af atomprogrammet. Analytikere påpeger, at det kan være endnu et forsøg fra Iran på at købe sig tid og antyde forhandlingsvilje, så Vesten ikke vedtager nye sanktioner mod iranerne.

Forsigtig reaktion

USA har reageret forsigtigt på den iranske præsidents udmelding.

Ifølge BBC opfordrer en talsmand fra Det Hvide Hus iranerne til at meddele IAEA, hvis de har skiftet mening.

»Vi har i god tro fremsat et velafbalanceret tilbud om Teherans forskningsreaktor, og vi mener, at det giver god mening for alle parter. Hvis Ahmadinejads kommentarer er udtryk for en ajourført iransk holdning, ser vi frem til, at Iran informerer IAEA om dette,« udtaler talsmanden Mike Hammer.

Vesten mistænker Iran for at bruge atomprogrammet til at producere atomvåben, men det afvises af iranerne, der fastholder, at det udelukkende er til fredelige formål.

Med en rotte, to skildpadder og en håndfuld orme om bord strøg en iransk raket i går mod himlen som led i et nyt rumprogram. Præsident Mahmoud Ahmadinejad (nr. to fra højre) hyldede i en tale i Teheran efter affyringen de fremskridt, der er sket inden for iransk rumteknologi. Vestlige lande frygter, at raketterne kan medbringe sprænghoveder. Foto: AP

SAS Fast Track

✦ Flyver du Economy Extra, flyver du også lige igennem security.

Læs mere om fordelene ved at flyve med SAS på sas.dk

A STAR ALLIANCE MEMBER

